

KORPORATIV IJTIMOY MAS’ULIYATNING XODIMLAR PSIXOLOGIYASIGA TA’SIRI

*Andijon davlat pedagogika instituti
“Pedagogika va psixologiya” kafedrasini mudiri
p.f.d. (DSc), prof. Mashraboy Xalimova Vahidovna*

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19343996>

Annotatsiya: ushbu maqolada korporativ ijtimoiy mas’uliyatning xodimlarning psixologik holatiga, motivatsiyasiga va ish faoliyatiga qanday ta’sir qilishi bayon qilingan. Korporativ ijtimoiy mas’uliyatning xodimlar orasida ishidan qoniqishi, ishga sodiqlik va ishchi ruhiyatini yaxshilashdagi roli juda ham ahamiyatli. Kompaniyalarning ijtimoiy va ekologik mas’uliyatga rioya qilishi xodimlar orasida ijobiy psixologik effektlarni kuchaytiradi, shu jumladan motivatsiya va ish bilan bog‘liq qoniqishning oshishiga yordam beradi. Shuningdek, maqolada korporativ ijtimoiy mas’uliyatni amalga oshirish strategiyalarining xodimlar bilan kommunikatsiyasi va ularning ruhiy salomatligiga ta’sirini tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: korporativ ijtimoiy mas’uliyat, motivatsiya, empatiya, psixologik effekt, ijtimoiy mas’uliyat.

Аннотация. В данной статье описывается, как корпоративная социальная ответственность влияет на психологическое состояние, мотивацию и производительность труда сотрудников. Роль корпоративной социальной ответственности в повышении удовлетворенности работой, приверженности и морального духа сотрудников весьма значительна. Соблюдение компаниями социальных и экологических обязательств усиливает позитивные психологические эффекты у сотрудников, включая повышение мотивации. В статье также анализируется влияние стратегий корпоративной социальной ответственности на коммуникацию с сотрудниками и их психическое здоровье.

Ключевые слова: корпоративная социальная ответственность, мотивация, эмпатия, психологическое воздействие, социальная ответственность.

Abstract. This article describes how corporate social responsibility affects the psychological state, motivation, and work performance of employees. The role of corporate social responsibility in improving job satisfaction, commitment, and employee morale among employees is very significant. Companies' compliance with social and environmental responsibilities enhances positive psychological effects among employees, including increased motivation and job satisfaction. The article also analyzes the impact of corporate social responsibility strategies on communication with employees and their mental health.

Keywords: corporate social responsibility, motivation, empathy, psychological effect, social responsibility.

KIRISH

Korporativ ijtimoiy mas’uliyat bugungi kunda biznes dunyosida muhim mavzulardan biridir. Kompaniyalar nafaqat iqtisodiy maqsadlarni amalga oshiradi, balki jamiyat va atrof-muhitga nisbatan mas’uliyatni ham o‘z zimmasiga oladi. Korporativ ijtimoiy mas’uliyatning xodimlar psixologiyasiga ta’siri sezilarli bo‘lishi mumkin. Xodimlar o‘z kompaniyasining ijtimoiy va ekologik loyihalarda faol ishtirok etishini ko‘rganda, ular o‘z ishiga nisbatan ko‘proq qoniqish va sodiqlik his qiladilar. Shu bilan birga, korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlarning ruhiy salomatligini mustahkamlash, ish muhiti va jamoaviy munosabatlarni yaxshilash imkonini beradi.

Korporativ ijtimoiy mas’uliyatning xodimlar psixologiyasiga ta’sirini tahlil qilishga qaratilgan va bu ish beruvchilar uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.

ASOSIY QISM

Korporativ ijtimoiy mas’uliyat bugungi kunda nafaqat tashkilotlarning tashqi imiji va ijtimoiy roli bilan bog‘liq masala sifatida, balki ichki mehnat resurslarining psixologik holatiga bevosita ta’sir etuvchi omil sifatida ham e’tiborga olinmoqda. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlarning motivatsiyasi, ishga bo‘lgan qiziqishi, mehnat unumdorligi va emotsional barqarorligiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, tashkilotning ijtimoiy mas’uliyatga bo‘lgan yondashuvi xodimlarda tashkilotga nisbatan sodiqlik va ishonchni shakllantirishga yordam beradi, bu esa umumiy ish samaradorligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Xodimlarning psixologik holatini o‘rganishda korporativ ijtimoiy mas’uliyatning turli shakllari muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, ekologik mas’uliyat, xayriya faoliyati, hamjamiyatni qo‘llab-quvvatlash va ijtimoiy adolatga intilish kabi tashabbuslar xodimlarning ish joyidagi qoniqishini oshiradi. Xodimlar o‘z ish beruvchisi ijtimoiy mas’uliyatni o‘z zimmasiga olgan tashkilotda ishlayotganini bilsa, ular o‘zini ishda yanada qadrlangan va foydali his qiladi. Bu esa ish joyidagi stressni kamaytirish, mehnat samaradorligini oshirish va emotsional barqarorlikni kuchaytirishga yordam beradi. Korporativ ijtimoiy mas’uliyatning xodimlar psixologiyasiga ta’sirini ikki asosiy yo’nalishda ko‘rib chiqish mumkin: birinchisi, motivatsion ta’sir; ikkinchisi, emotsional va ijtimoiy barqarorlikni shakllantirish. Motivatsion ta’sir xodimlarning ishga bo‘lgan qiziqishi, tashabbus ko‘rsatish intilishi va o‘zgarishlarga moslashuvchanligi bilan bog‘liq. Masalan, tashkilot ekologik tashabbuslar bilan shug‘ullansa, xodimlar o‘z ishini nafaqat maosh uchun, balki ijtimoiy foyda va atrof-muhitga ijobiy ta’sir qilish nuqtai nazaridan ham qadrlashadi. Shu sababli, korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlarning ichki motivatsiyasini rivojlantirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Emotsional va ijtimoiy barqarorlik jihatidan korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlarda ijobiy hissiy holatni mustahkamlashga yordam beradi. Tashkilotning ijtimoiy mas’uliyatga e’tibor berishi xodimlar orasida stress, norozilik va ish bilan bog‘liq tushkunlik darajasini kamaytiradi. Bundan tashqari, ijtimoiy mas’uliyat tashabbuslari xodimlarning bir-biriga bo‘lgan hurmatini, hamkorlik va jamoaviy ruhni rivojlantiradi. Masalan, xayriya tadbirlari yoki ekologik loyihalarda ishtirok etish xodimlarni yagona maqsad atrofida birlashtiradi va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash hissini kuchaytiradi. Shu orqali ish joyidagi stressni kamaytirish va emotsional barqarorlikni oshirish mumkin bo‘ladi. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlarning psixologiyasiga bevosita ta’sir etishining yana bir jihati – ish joyida adolat va tenglik muhitini shakllantirishdir. Tadqiqotlar ko‘rsatadiki, xodimlar o‘zlarini adolatli va hurmat qilinadigan tashkilotda ishlayotganini his qilsa, ular tashkilotga nisbatan sodiqlik va ijobiy munosabatni rivojlantiradi. Shu bilan birga, tashkilotning ijtimoiy mas’uliyatga bo‘lgan yondashuvi xodimlar o‘rtasidagi intizom, mehnat odoblari va bir-birini qo‘llab-quvvatlash tizimini mustahkamlaydi. Bu holat, ayniqsa, stressli yoki yuqori yuklamali ish sharoitlarida xodimlarning ruhiy holatini barqarorlashtirishda muhim ahamiyatga ega.

Shuni ham ta’kidlash kerakki, korporativ ijtimoiy mas’uliyatning xodimlar psixologiyasiga ta’siri faqat tashqi tashabbuslar bilan cheklanmaydi. Tashkilotning ichki siyosati, rahbarlarning xodimlar bilan munosabat uslubi va rahbarlik madaniyati ham muhim rol o‘ynaydi. Masalan, rahbarlar o‘z xodimlarini qadrlashi, fikrini hurmat qilishi va ish jarayonida xodimlarning hissiy ehtiyojlariga e’tibor berishi xodimlarning ishga bo‘lgan motivatsiyasini va emotsional barqarorligini oshiradi. Shu sababli korporativ ijtimoiy mas’uliyatning samarali ta’siri nafaqat tashqi ijtimoiy tashabbuslar, balki ichki ish muhitining sifatiga ham bog‘liqdir. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlarning psixologik iqlimini ijobiy tomonga o‘zgartiradi va ularni tashkilotga

yanada sodiq qiladi. Masalan, ijtimoiy mas’uliyatni o‘z zimmasiga olgan kompaniyalarda xodimlar o‘z ishini maqsadga yo‘naltirilgan va foydali deb hisoblaydi, bu esa ularning o‘zini ish joyida qadrlash hissini oshiradi. Bundan tashqari, korporativ ijtimoiy mas’uliyat tashabbuslari xodimlarda o‘zgarishlarga moslashuvchanlik, innovatsion fikrlash va jamoaviy ishlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Korporativ ijtimoiy mas’uliyat ning psixologik ta’sirini o‘rganishda yetarli ilmiy tadqiqotlar mavjud. Masalan, xodimlarning ishga bo‘lgan motivatsiyasini oshirish va stressni kamaytirishdagi korporativ ijtimoiy mas’uliyatning roli ijobiy natijalarni ko‘rsatmoqda. Shu bilan birga, xodimlarning psixologik farovonligi tashkilotning ijtimoiy mas’uliyatga yondashuvi bilan bevosita bog‘liq ekanligi aniqlangan. Bu esa tashkilotlarda korporativ ijtimoiy mas’uliyatni faqat tashqi imidj vositasi sifatida emas, balki ichki xodim resurslarini rivojlantirish va barqaror ish muhitini yaratish vositasi sifatida qo‘llash imkonini beradi. Shuni ta’kidlash kerakki, korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlarning psixologik iqlimini shakllantirish jarayonida doimiy va izchil yondashuvni talab qiladi. Tashkilotlar faqat tashabbuslarni boshlash bilan cheklanmasdan, ularni muntazam ravishda rivojlantirib borishi, xodimlarning fikrini hisobga olishi va ularni faol jalb qilishi lozim. Masalan, xayriya tadbirlariga xodimlarni faol ishtirok etishga chaqirish, ekologik loyihalarni jamoaviy amalga oshirish va ish joyida hurmatga asoslangan kommunikatsiyani rivojlantirish kabi amaliy chora-tadbirlar korporativ ijtimoiy mas’uliyatning psixologik ta’sirini mustahkamlashga yordam beradi.

Natijada, korporativ ijtimoiy mas’uliyat nafaqat tashkilotning ijtimoiy imijini oshiradi, balki xodimlarning motivatsiyasi, emotsional barqarorligi, ish samaradorligi va sodiqligini yaxshilashga xizmat qiladi. korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlar psixologiyasiga ijobiy ta’sir ko‘rsatish orqali tashkilot ichida sog‘lom ish muhitini yaratadi va umumiy ish unumdorligini oshiradi. Shu bois, har qanday zamonaviy tashkilot uchun korporativ ijtimoiy mas’uliyatni samarali va tizimli ravishda joriy etish nafaqat ijtimoiy mas’uliyatning ifodasi, balki ichki mehnat resurslarini rivojlantirish va barqaror ishlash mexanizmi sifatida muhim hisoblanadi.

XULOSA

Korporativ ijtimoiy mas’uliyatning xodimlar psixologiyasiga ta’siri ilmiy asosda tahlil qilindi. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlarning ishga bo‘lgan motivatsiyasini oshirish, emotsional barqarorligini mustahkamlash va ularni tashkilotga nisbatan sodiqlikni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Xodimlar ijtimoiy mas’uliyatni o‘z zimmasiga olgan tashkilotlarda ishlayotganini his qilganda, ular o‘z ishini nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va ma’naviy jihatdan ham qadrlashadi. Shu bilan birga, korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlar o‘rtasida hurmat, hamkorlik va konstruktiv kommunikatsiya muhitini shakllantiradi, bu esa stress darajasini kamaytirish va ish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat ning samarali ta’siri faqat tashqi ijtimoiy tashabbuslar bilan cheklanmaydi; ichki ish muhitining sifati, rahbarlarning xodimlar bilan munosabat uslubi va tashkilotning qadriyat tizimi ham muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, har bir zamonaviy tashkilot uchun korporativ ijtimoiy mas’uliyatni tizimli ravishda joriy etish va xodimlarni faol jalb qilish nafaqat tashkilotning ijtimoiy obro‘cini oshiradi, balki ish samaradorligini va xodimlar farovonligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Natijada, korporativ ijtimoiy mas’uliyat xodimlarning psixologik iqlimini yaxshilash, ularni ishga bo‘lgan motivatsiyasini kuchaytirish va umumiy ish unumdorligini oshirishda samarali vosita ekanligini isbotlaydi. Shu bois, tashkilotlar uchun korporativ ijtimoiy mas’uliyatni amaliyotga joriy etish nafaqat ijtimoiy javobgarlik, balki xodimlarni rivojlantirish va barqaror ish muhitini yaratish strategiyasidir

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. G‘oziyev E.G‘. Shaxs psixologiyasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2010.

2. Davletshin M.G. Umumiy psixologiya. – Toshkent: Fan, 2002.
3. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012.
4. Qodirov B. R. Shaxs psixologiyasi. – Toshkent: Fan, 2015.
5. Petrovskiy A.V. Shaxs va jamiyat psixologiyasi. – Moskva: Prosveshcheniye, 1990.